

Visie
Circulaire Economie
Venray

Samenvatting

We leven op het moment in een overwegend lineaire economie. Dat betekent dat we grondstoffen vermaken tot een product en uiteindelijk afstoten als het product geen doel meer heeft en afval is geworden. Hierdoor verliezen we veel van onze kostbare grondstoffen en we richten tevens milieuschade aan. Om welvaart en welzijn ook in de toekomst te waarborgen, is er steeds meer behoefte aan een duurzame, circulaire economie.

Circulaire economie

De circulaire economie is een duurzame economie, waarin we producten slim ontwerpen, hergebruiken, repareren en vervolgens recycleren, zodat de grondstoffen waarvan het product ooit gemaakt is opnieuw beschikbaar zijn.

Ambitie

Vanuit het Rijk is het doel gesteld om in 2050 volledig circulair te zijn. In het collegeprogramma 2018-2022 'Een gezonde toekomst voor Venray' is duurzaamheid een belangrijk speerpunt. Circulaire economie is een van de drie deelprogramma's. De ambitie is om in 2035 circulaire economie vanzelfsprekend te laten zijn in Venray. Er is echter nog geen beleid of visie op dit onderwerp en daar wordt met dit stuk invulling aan gegeven.

De visie geeft richting

In deze visie wordt de richting verwoord die Venray de komende jaren gaat volgen om circulaire economie na te streven. Zo ontstaat er duidelijkheid over *hoe* we onze ambitie willen nastreven. Ook bepalen we als gemeente onze positie bij dit vraagstuk. Hierdoor kunnen we vervolgens samen met belanghebbenden gaan kijken naar hoe we concreet met circulaire economie aan de slag kunnen gaan.

Speerpunten:

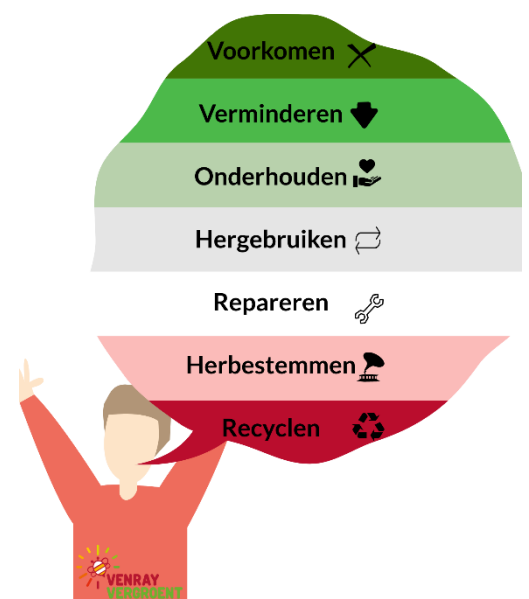
- bewustwording
- inkopen
- samenwerking
- verdienmodellen
- meten is weten

De speerpunten vormen de basis

Deze richting, of focus, is verwoord in speerpunten. De speerpunten zijn gekozen omdat zij van toepassing zijn op de hele breedte van het onderwerp circulaire economie, ongeacht de doelgroep (inwoners, ondernemers of gemeente). Het zijn de fundamenten van een circulaire economie.

De circulaire ladder zorgt voor overzicht

Er zijn verschillende niveaus waarop we kunnen inspelen om bij te dragen aan de circulaire economie. Om overzicht en duidelijkheid te scheppen is in de visie de Venrayse circulaire ladder beschreven (zie afbeelding en 2.2). Het hoogste niveau van circulaire economie verdient de voorkeur; het is het niveau waarin de meeste grondstoffen bespaard worden en daarom is het ook de meest efficiënte interventie.

Inhoudsopgave

Samenvatting	1
1 Inleiding	4
1.1 Leeswijzer	4
2 Wat is een circulaire economie?	5
2.1 Van lineair naar circulair	5
2.2 Venrayse circulaire ladder	5
2.3 Biologische en technologische grondstofstromen	6
3 Ambitie	7
3.1 Nationaal	7
3.2 Regionaal	7
3.3 Gemeente Venray	7
4 Circulair Venray	8
4.1 Speerpunten	8
4.2 Aandachtspunten	10
5 Op weg naar het nieuwe normaal	11
5.1 Gemeente	11
5.2 Inwoners	12
5.3 Ondernemers en organisaties	12
6 Hoe verder	14
7 Kernthema's duurzaamheid	15
7.1 Klimaatadaptatie	15
7.2 Energietransitie	15

1 Inleiding

We leven op het moment in een overwegend lineaire economie. Dat betekent dat we grondstoffen gebruiken, vermaken tot een product en uiteindelijk afstoten (storten en verbranden) als het product geen doel meer heeft en afval is geworden. Hierdoor verliezen we veel van onze kostbare grondstoffen en richten tevens milieuschade aan. Ook groeit de wereldbevolking ieder jaar en daarmee de vraag naar grondstoffen. Deze ontwikkeling en de eindigheid van grondstoffen, zorgt voor schaarste en uiteindelijk zelfs het opraken van grondstoffen. Om welvaart en welzijn ook in de toekomst te waarborgen, is er steeds meer behoefte aan een circulaire economie.

Circulaire economie (ook wel kringlooeconomie) betekent dat we het systeem zó veranderen dat zoveel mogelijk spullen en grondstoffen kunnen worden hergebruikt. Circulaire economie houdt in dat we:

- het gebruik van grondstoffen verminderen
- meer gaan hergebruiken en delen
- gaan repareren en recyclen

Ondernemers, organisaties, overheid en consumenten werken samen om deze 'cirkel' rond te maken.

Er is dus een steeds grotere behoefte aan een circulaire economie, maar tot op heden nog geen visie op dit onderwerp zodat duidelijk is welke richting we opgaan. In deze visie wordt de richting verwoord die Venray de komende jaren gaat volgen om circulaire economie na te streven.

Deze visie is een momentopname; geschreven met de kennis van nu, terwijl dit onderwerp nog volop in ontwikkeling is. Hierdoor zijn de doelstellingen minder hard geformuleerd. Het opstellen van de visie en het daaruit volgende uitvoeringsprogramma is een onderdeel van een proces dat we doormaken. Het is daardoor juist van belang om te gaan doen en gaandeweg te leren. Aan de hand van de opgedane ervaring worden de doelstellingen aangescherpt.

1.1 Leeswijzer

In hoofdstuk 2 wordt uitgelegd wat we verstaan onder circulaire economie. In hoofdstuk 3 staan de ambities op verschillende niveaus beschreven en in hoofdstuk 4 hoe we Venray circulair gaan maken. Vervolgens worden in hoofdstuk 5 doelen omschreven. In hoofdstuk 6 is te lezen wat vervolgstappen in het proces zijn. En tot slot wordt in hoofdstuk 7 de koppeling gelegd met de andere twee thema's binnen het duurzaamheidsprogramma in Venray: klimaatadaptatie en energietransitie

2 Wat is een circulaire economie?

2.1 Van lineair naar circulair

De circulaire economie is een duurzame economie, waarin we producten slim ontwerpen, hergebruiken, repareren en vervolgens recyclen, zodat de grondstoffen waarvan het ooit gemaakt is opnieuw beschikbaar zijn. Zie onderstaand figuur ter illustratie.

Figuur 1

2.2 Venrayse circulaire ladder

Circulariteit kun je onderscheiden op verschillende niveaus. De zeven niveaus zijn rangordelijk opgesteld; hoe hoger in de kringloop, hoe duurzamer. Een circulaire economie gaat dus over het zo hoogwaardig mogelijk in de kringloop houden van grondstoffen. Het circulair ontwerpen van producten is daarvoor een overkoepelende strategie; door het slim ontwerpen van producten kan veel verlies voorkomen worden.

Hieronder staan de niveaus uitgelegd en in relatie gebracht met de fasen in de circulaire economie (figuur 1). We noemen dit voortaan de Venrayse circulaire ladder, deze is visueel weergegeven in figuur 2.

Grondstof en productiefase

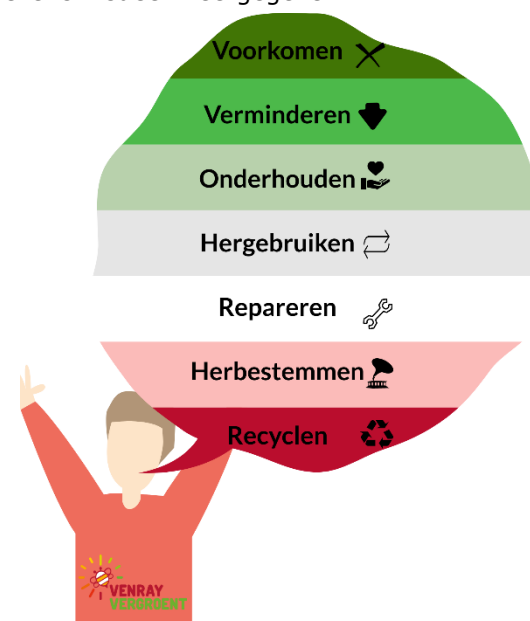
1. *Voorkomen* van gebruik van grondstoffen
2. *Verminderen* van grondstoffen in product

Gebruikersfase

3. *Onderhouden* en gebruik van product op duurzame wijze
4. *Hergebruiken* van producten (tweedehands, delen van producten)
5. *Repareren* en product opknappen
6. *Herbestemmen* van product en onderdelen door hergebruik met ander doel

Recyclefase

7. *Recyclen*: demontage, verwerking en hergebruik materialen¹

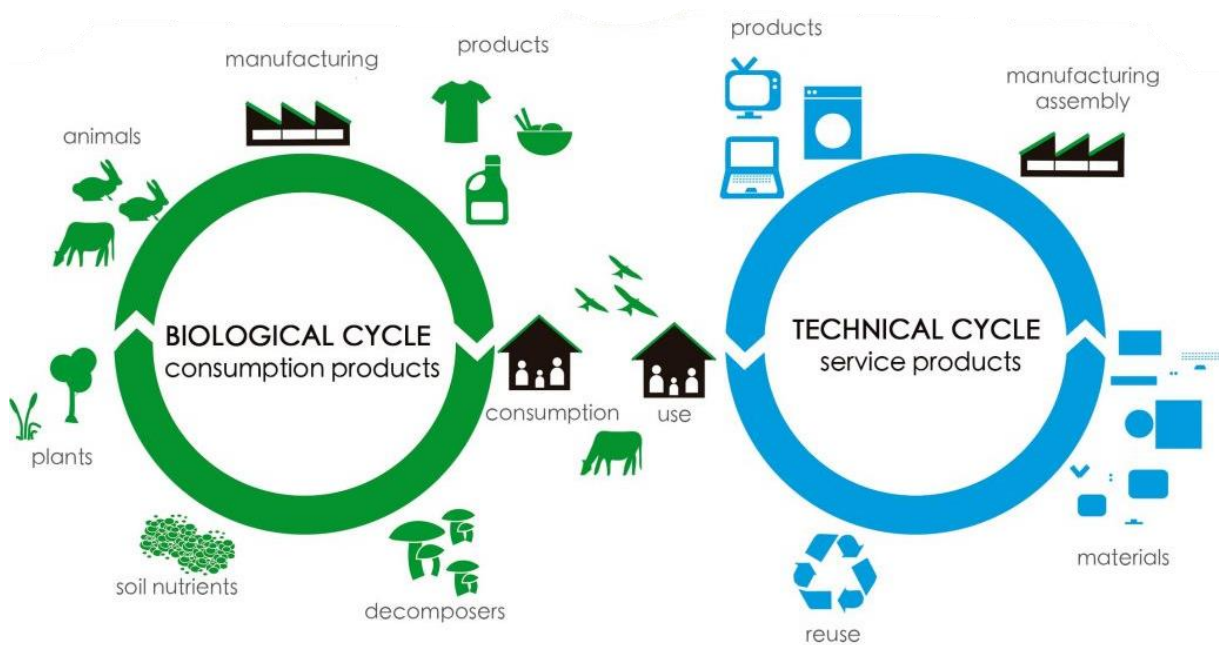
Figuur 2

¹ N.B. Soms wordt in een circulaire ladder, zoals hier omschreven, na recycling ook terugwinnen van energie genoemd. Echter zien wij dit niet als onderdeel van circulariteit, omdat het terugwinnen van energie middels verbranding van grondstoffen gebeurt en daardoor het verlies van deze grondstoffen betekent.

De hier omschreven niveaus kunnen volledig doorlopen worden, maar dit is geen noodzaak. De technologische stroom kan alle niveaus doorlopen, terwijl de biologische stroom vaak enkele stappen uit de gebruikersfase overslaat.

2.3 Biologische en technologische grondstofstromen

De circulaire economie kan in twee verschillende stroomsoorten opgedeeld worden: een biologische en technologische stroom. In de eerste stroom gaat het om producten die biologisch afbreekbaar zijn, zoals voedsel. De tweede stroom betreft apparaten, zoals mobiele telefoons of meubilair; wellicht ook uit natuurlijke materialen gemaakt (zoals hout), maar met een veel langere afbreekduur en de potentie om uit elkaar gehaald te worden en opnieuw gebruikt te worden. Het onderscheid is van belang bij het proces om een grondstofstroom circulair te maken, omdat de doorlooptijd van een fase (grondstof/productiefase, gebruikersfase, recyclefase) zeer verschillend kan zijn.

3 Ambitie

Waar streven we naar en welke ambities zijn er vastgelegd?

3.1 Nationaal

Vanuit het Rijk is het doel gesteld om in 2050 volledig circulair te zijn. De eerste mijlpaal op weg naar een circulaire economie is 50% minder primaire² grondstoffen gebruiken in 2030. Onlangs is een onderzoek³ uitgevoerd waaruit blijkt dat Nederland al 24,5% circulair te noemen is (het gemiddelde in de wereld is 8,6%).

Voor de agrarische sector is het doel gesteld om in 2030 de kringloop te sluiten en daarmee als Nederland koploper in kringlooplandbouw te worden.⁴

3.2 Regionaal

De provincie neemt een faciliterende rol op zich en wil daarmee mogelijke drempels bij initiatiefnemers wegnemen. Daarnaast wordt gewerkt aan een provinciale visie voor circulaire economie.

In de regio Noord-Limburg wordt ook (samen)gewerkt aan circulaire economie. Met een investering van 9 miljoen moet in 2023 de regio een toekomstbestendig, duurzaam en circulair agrofoodcluster hebben dat wereldwijd toonaangevend is. Dit cluster draagt met kennis, systemen en producten bij aan voldoende beschikbare, gezonde en veilige voeding voor de wereldbevolking.

3.3 Gemeente Venray

In het collegeprogramma 2018-2022 'Een gezonde toekomst voor Venray' is duurzaamheid een speerpunt en er is een uitgebreid (aanvullend) pakket aan activiteiten benoemd waarmee we aan de slag moeten. Eén van de drie hoofdonderwerpen van duurzaamheid is circulaire economie. Klimaatadaptatie en energietransitie zijn de twee andere onderwerpen (zie ook hoofdstuk 7).

In het collegeprogramma (2018-2022) is de volgende ambitie te lezen:

*We willen zuinig omgaan met de grondstoffen van de aarde door de herbruikbaarheid van producten en grondstoffen te maximaliseren en waardevernietiging te minimaliseren. In **2035** is de circulaire werkwijze in Venray een vanzelfsprekend uitgangspunt.*

We willen de komende vier jaar als overheidsorganisatie het goede voorbeeld geven en daardoor andere partijen stimuleren om hetzelfde te doen. Na deze paar jaar zijn we ons bewust van de opgave en stappen die genomen moeten worden om dit te bereiken. Circulaire economie is verankerd in beleid en uitvoering.

² Primair: grondstoffen die voor het eerst gebruikt worden en dus eerst gewonnen moeten worden.

³ The Circularity Gap Report NL 2020

⁴ Dit is aangegeven in de visie *Landbouw, Natuur en Voedsel: Waardevol en Verbonden* van minister Schouten.

4 Circulair Venray

Hoe gaan we onze ambitie bereiken? Waar focussen we ons op en waar houden we rekening mee?

We willen van een wegwerpmaatschappij naar een duurzame maatschappij, waarin grondstofketens gesloten zijn en geen onnodige verspilling van grondstoffen plaatsvindt. Circulaire economie is niet alleen een veelomvattend onderwerp, waarbij de grenzen soms onduidelijk zijn, het vraagt van alle stakeholders ook een complete omschakeling.

Aan de ene kant raakt het gebruikers in hun aankoopgedrag en ook bijvoorbeeld hun scheidingsgedrag bij afval. Maar het raakt ook ondernemers in hun werkwijze en het leidt waarschijnlijk zelfs tot wijziging van hoofdzaken. Er komt immers meer vraag naar kwaliteit (i.p.v. kwantiteit) en de verantwoordelijkheid over het product wordt van begin tot eind gedeeld door de keten.

Hieronder staan de punten waar we ons op focussen en die van toepassing zijn op de hele breedte van het onderwerp. In het volgende hoofdstuk staan specifiekere doelen omschreven per thema. Het is een hele transitie om door te maken, waarbij we onze ambitie niet in korte tijd kunnen verwezenlijken. Maar door de doelen na te streven zijn we ervan overtuigd dat we een goed begin maken.

4.1 Speerpunten

Venray wordt circulair door de bewustwording te verhogen, circulair in te kopen en samenwerking te stimuleren, zelf het goede voorbeeld te geven en vanaf het begin de voortgang te meten. Ook zorgen we voor regelmatige actualisering van de plannen.

4.1.1 Bewustwording

Om deze transitie te verwezenlijken is het noodzakelijk om bewustwording te creëren van de reden voor de omschakeling. Het is de eerste stap naar het integreren van circulariteitsdenken bij verschillende doelgroepen en in alle vakgebieden. We staan nu nog aan het begin van de circulaire transitie en daarom is bewustwording extra belangrijk. Als gemeente Venray gaan we de rol vervullen van onder andere promotor, verbinder en facilitator, zodat betrokkenen enthousiast worden, elkaar weten te vinden en de kans krijgen om (innovatieve) nieuwe ideeën uit te proberen.

4.1.2 Inkopen

Naast bewustwording, is het noodzakelijk om in actie te komen. Alleen bewustwording zorgt niet vanzelfsprekend voor verandering. Inkoop is hiervoor een zeer geschikt middel. Inkoop is namelijk een proces waar alle projecten en activiteiten doorheen gaan, ongeacht de initiatiefnemer of grootte van de activiteit. Alle producten of diensten worden op de een of andere manier gekocht of aanbesteed. Dat betekent dat als bij de aanschaf van een product of dienst circulariteit in acht wordt genomen, er direct verandering richting circulaire economie mogelijk wordt gemaakt.

Daarom gaan we ervoor zorgen dat er voorwaarden worden gesteld aan alle inkoop die wij als organisatie doen. Daarnaast stimuleren en faciliteren we partijen om dit ook te doen.

4.1.3 Samenwerking

In een circulaire keten heeft iedere belanghebbende (van producent tot gebruiker) een stukje verantwoordelijkheid. Zonder samenwerking en uitwisseling van informatie is het onmogelijk om echt circulair te handelen. Producent, gebruiker of opdrachtgever: de ketenpartners weten van elkaar waar de behoeften liggen en kunnen er daarom aan voldoen.

Vaak is dit beter haalbaar als een lange termijnsamenwerking aangegaan wordt, zodat er ruimte is om te leren en te innoveren. Ook omdat er nog geen standaard is en er dus ruimte moet zijn voor een poging die niet direct tot succes leidt.

4.1.4 Verdienmodellen

De circulaire economie vraagt ook om een andere manier van kijken naar verdienmodellen. Want als er op bovenstaande wijze wordt samengewerkt, dan werken huidige verdienmodellen (gebaseerd op kwantiteit) deze samenwerking tegen. In een circulaire economie is kwaliteit van hogere waarde. Ook kan zelfs de overgang plaatsvinden van het betalen voor een dienst of handeling in plaats van een product. Deze verandering in financiering is groot, maar noodzakelijk. Daarom is het van belang uit te zoeken wat de gevolgen zijn, zonder onnodig afwachtend te zijn.

Voorbeeld: Het betalen voor lichturen in plaats van het kopen van een lamp, of het huren van een spijkerbroek of een heel kostuum inclusief onderhoud in plaats van de eenmalige aanschaf.

4.1.5 Meten is weten

De realisatie van een circulaire economie vraagt om een hele andere wijze van denken, ontwerpen, financieren en realiseren. Niet voor een gedeelte, maar voor de hele cyclus waarbinnen een grondstof zich beweegt. Hierdoor is het monitoren van informatie ontzettend belangrijk; zonder deze data is het niet mogelijk om 100% circulair te worden. Het in kaart brengen van grondstofstromen in Venray zal daarom een van de eerste stappen zijn. Het is daardoor mogelijk om een objectieve en meetbare beginsituatie vast te leggen en te gebruiken voor verdere monitoring. Zo weten we waar we staan ten opzichte van onze ambitie.

Voorbeelden hiervan zijn het madaster; een kadaster voor grondstoffen of het bouw informatie model (BIM); wat ervoor kan zorgen dat er inzicht én interactie mogelijk is, omdat vanaf het begin is opgeslagen wat het proces is geweest rondom de realisatie van een product.

4.1.6 Goede voorbeeld

Als gemeentelijke organisatie willen wij de visie zelf ook goed uitdragen. Daarom beginnen we de verandering bij onszelf. We gaan dus voor hoge, maar haalbare, circulaire ambities in projecten. Dit is niet meteen mogelijk bij alle lopende en toekomstige projecten. Daarom focussen we ons de komende jaren op een klein aantal projecten. Op deze manier is er tijd en ruimte voor innovatie en experimenteren en kunnen zij in de toekomst als voorbeeld dienen.

4.2 Aandachtspunten

4.2.1 Beginfase

We weten nog heel weinig over hoe we de circulaire economie vorm moeten geven. Overal ter wereld wordt er geprobeerd om de oplossing te vinden hiervoor. Maar er is nog geen algemene strategie of oplossing die overal voor werkt. Afwachten is geen optie, omdat daarmee nog te veel grondstoffen verloren gaan. Het is beter om te proberen en informatie te delen, zodat we gezamenlijk de oplossing kunnen vinden.

4.2.2 Beperkte invloed

We hebben te maken met veel verschillende stakeholders en belangen. Er worden door partijen bijvoorbeeld doelen nagestreefd die niet bijdragen of zelfs haaks staan op circulaire economie. Zoals een verdienmodel gebaseerd op kwantiteit en dus zo veel mogelijk verkoop van producten. Het sluiten van een keten is meestal onmogelijk op kleine, lokale schaal en daarom zullen er altijd op regio- en zelfs wereldniveau samenwerkingen zijn. Ontwikkelingen die lokaal spelen hebben invloed op onze activiteiten, maar daarnaast hebben we in de circulaire economie dus ook te maken met ontwikkelingen op wereldniveau.

Als overheid hebben we de rol van aanjager en verbinder. En uiteraard hebben we een voorbeeldfunctie. Net zoals bij de energietransitie, kan de overheid deze ambitie niet waarmaken zonder producent en gebruiker. Onze invloed is daardoor beperkt en onze voorbeeldfunctie des te belangrijker.

4.2.3 Communicatie

Onder andere door de beperkte invloed die we hebben is communicatie over circulaire economie belangrijk. Om een inspirerende en motiverende boodschap uit te zenden, wordt er duidelijke en consistente communicatie opgezet worden naar alle stakeholders.

Ook is het belangrijk dat er (intern) gecommuniceerd wordt over de gemaakte keuzes en de onderbouwing ervan. Het is immers vaak niet direct zichtbaar hoe duurzaam of circulair iets tot stand is gekomen. Bijvoorbeeld de inkoop van warmedrankautomaten: aan de smaak van de koffie kun je niet herleiden hoe duurzaam deze is. Dus al gebeurt er vaak al veel op duurzame wijze, zonder duidelijke communicatie wordt het niet herkend en bekend.

5 Op weg naar het nieuwe normaal

Hoe gaan we dit realiseren? Uitgewerkt in doelen per thema.

De doelen zijn op hoofdlijnen hieronder in drie thema's uiteengezet: gemeente, inwoners en ondernemers. Deze drie thema's zijn gekozen op doelgroep. Omdat er grote verschillen zijn in de invloed op circulariteit, ligt het zwaartepunt van de doelen en bijbehorende strategie niet overal op dezelfde plek.

5.1 Gemeente

In dit thema staat omschreven waar we als gemeente de meeste invloed op hebben, omdat we bijvoorbeeld eigenaar, beheerder en/of bevoegd gezag zijn. Hieronder vallen de openbare ruimte en de eigen organisatie.

5.1.1 Openbare ruimte

Als gemeente hebben we vele kilometers riolering, verharding, groen en een grote hoeveelheid lichtmasten, maar ook gebouwen en sportparken. In de toekomst gebruiken we voor nieuwe ontwikkelingen zo min mogelijk primaire grondstoffen. We zien en gebruiken de openbare ruimte en de objecten die wij bezitten en beheren als een grondstoffenbank (-opslag) en gaan daarom actief en slim data opslaan om grondstoffen te kunnen monitoren. Door één taal te spreken, door de gehele keten, stimuleren we innovatieve samenwerking.

Er is veel mogelijk in de fysieke ruimte. Naast het circulair ontwerp en gebruik van materialen, maken we ook veel regels voor de openbare ruimte, denk hierbij aan parkeernormen of snelheidsnormen. Deze hebben beiden invloed op onderhoud van en gedrag in de openbare ruimte.

Voorbeeld: Als gemeente maken we bestemmingsplannen en geven we vergunningen uit. Terwijl we aan de ene kant enthousiasmeren en motiveren, kunnen we aan de andere kant grenzen en voorwaarden stellen ten behoeve van een circulaire maatschappij. Dit gebeurt nu nog niet expliciet en zal dus nog uitgezocht en waar mogelijk aangepast moeten worden.

5.1.2 Gemeentelijke organisatie

Daarnaast zijn we als gemeente ook een organisatie met bijbehorende bedrijfsprocessen. We geven als organisatie het goede voorbeeld en nemen onze collega's uitgebreid mee in bewustwording en mogelijkheden. Inkoop is in dit kader een van de belangrijkste processen. Daarom gaan we ervoor zorgen dat er voorwaarden worden gesteld aan alle inkoop die wij als organisatie doen. Daarnaast stimuleren en faciliteren we partijen om dit ook te doen.

Voorbeeld: Matchen van vraag en aanbod. De eerste stap in de goede richting is het voorkomen van verspilling. Door kritisch te zijn op de inkoop en de daadwerkelijke afname, kan een grote slag worden gemaakt in de vermindering van afval. Afval kan bestaan uit verlies van bijvoorbeeld energie (zoals koffieautomaten die niet gebruikt worden, maar wel aan staan), voedingsmiddelen (geprepareerde gerechten die niet afgenomen worden), diensten (gebruik van schoonmaakproducten in een vergaderkamer die niet is gebruikt), transport (afvalinzameling komt altijd, ongeacht of de bakken vol zijn).

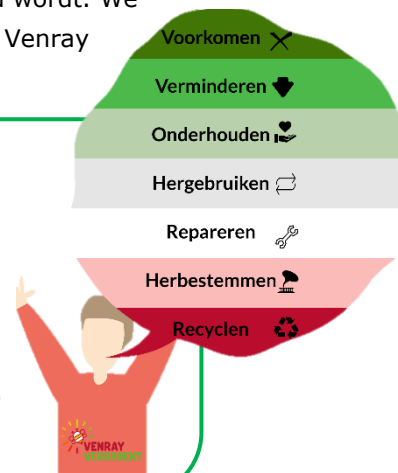
5.2 Inwoners

Eén inwoner heeft waarschijnlijk weinig invloed, maar als alle 43.000 inwoners een beetje richting een circulaire leefwijze verschuiven, dan heeft dit grote gevolgen. Kleine dingen, zoals het niet printen van een kassabon, hebben meer impact als het op grote schaal uitgevoerd wordt. We stimuleren daarom initiatieven van inwoners voor inwoners, zoals het Repair Café Venray dat in 2020 van start is gegaan.

Voorbeeld: De circulaire ladder bij inwoners

Voorkomen
Verminderen
Onderhouden
Hergebruiken
Repareren
Herbestemmen
Recyclen

Overwegen: heb ik dit (echt) nodig?
Spullen (grasmaaier/auto) delen met buurt.
Beeldscherm telefoon beschermen door een hoesje.
Naar kringloopwinkel met spullen.
Accu telefoon vervangen als het stuk is.
Bakje champignons als kweekbakje basilicum gebruiken.
Plastic en papier van verpakking van elkaar halen en gescheiden weggoien.

5.2.1 Circulaire leefstijl

Uit een recente enquête⁵ blijkt dat 80% van onze inwoners ervan overtuigd is dat kringlooeconomie onderdeel is van zijn of haar toekomst. Richting 2035 wordt de attitude ten opzichte van circulaire economie positiever. Meer inwoners willen de circulaire levensstijl nastreven of zijn hier al mee bezig. We stimuleren en faciliteren inwoners om hieraan bij te dragen door bewustwording, kennis en het toegankelijk maken van circulaire producten of leefstijlen. Concreet zien we dat terug in een vermeerdering van activiteiten op de circulaire ladder. We richten ons specifiek op verschillende situaties waarin een inwoner met circulaire economie te maken krijgt: als consument, gebruiker van de openbare ruimte en bewoner.

Voorbeeld: Als inwoner ben je consument en gebruiker van grote en kleine zaken (een plastic tas in een winkel of een woonhuis). Sommige keuzes worden weloverwogen gemaakt en andere worden automatisch gedaan. Om onze doelen te behalen, is het belangrijk om meer inwoners een weloverwogen en circulaire keuze te laten maken.

5.3 Ondernemers en organisaties

Ondernemers zijn van groot belang bij het realiseren van een circulaire economie. Het voorkomen van onnodig grondstoffengebruik, het slim ontwerpen en innoveren behoren tot belangrijke activiteiten van deze doelgroep. Daarnaast speelt het onderwijs een belangrijke rol bij de innovatie en het zorgen voor juiste aansluiting bij toekomstige werkgelegenheid. Maar door de beperkte momenten waarop een gemeente een formele rol heeft in deze processen, kunnen we vooral bewustwording en motivatie stimuleren door in gesprek te gaan en informatie (zoals goede voorbeelden) uit te wisselen.

⁵ Enquête (N=768) over de omgevingsvisie, uitgezet door gemeente Venray in 2020.

5.3.1 Bedrijvigheid

De circulaire ambitie en werkwijze implementeren betekent dat het handelen van een organisatie en de bijbehorende bedrijfsprocessen zo circulair mogelijk zijn ingericht. In 2035 hoeft een organisatie dus nog niet 100% circulair te zijn, maar al wel een pad te hebben uitgestippeld om er te komen.

Samenwerking in de keten is een zeer belangrijke (maar niet vanzelfsprekende) voorwaarde (zie paragraaf 4.1.3 Samenwerking). We willen daarom samenwerkingen tussen organisaties aanjagen. Maar ook groene innovaties stimuleren en nieuwe economische kansen benutten, door actief in te spelen op de principes van circulaire economie, zoals beschreven in de Venrayse circulaire ladder.

Het samenbrengen van ondernemers in een groter gebied, dan binnen één gemeente, is hiervoor noodzakelijk. Omdat binnen een kleiner gebied niet alle grondstoffenprocessen en -verwerkingen aanwezig zijn om een kringloop sluitend te maken en dus volledig circulair te werk te gaan. Hier ligt een rol voor hogere overheid, zoals de provincies. Daarnaast is de samenwerking tussen het onderwijs en de organisaties in de keten ook een aandachtspunt.

Voorbeeld: Het promoten van de deeleconomie. Uit de praktijk blijkt vaak dat zelfs bedrijven die naast elkaar gehuisvest zijn niet van elkaar weten wat vraag en aanbod is. Terwijl het goed mogelijk is dat door een koppeling te maken er veel efficiënter en duurzamer gewerkt kan worden. Bijvoorbeeld door het verkopen en inkopen van grondstoffen, het delen van heftrucks of zelfs uitwisselen van personeel. De gemeente kan een belangrijke verbindende rol spelen in het proces, bijvoorbeeld door het opzetten van een netwerk waardoor ondernemers elkaar kunnen vinden.

5.3.2 Kringlooplandbouw

De Nederlandse landbouw staat wereldwijd bekend om zijn efficiënte systeem met minimale milieubelasting. Maar nieuwe onderzoeken laten zien dat biomassa niet optimaal benut wordt in dit lineaire systeem. En dat het dus nog veel beter kan als we er anders mee omgaan. Daarom is landelijk het doel gesteld om in 2030 volledig overgestapt te zijn op kringlooplandbouw. In de gemeente Venray is al een aantal bedrijven aan de slag gegaan met deze omslag, of wil dit in de nabije toekomst gaan doen. Dit is een goed begin, maar zal verder uitgebreid moeten worden naar alle agrariërs. Om dit te bereiken, faciliteren we agrarische ondernemers door mee te denken en te helpen met een vertaling van de nationale strategie kringlooplandbouw.

Voorbeeld: In diervoeder worden nu nog granen gebruikt die ook door mensen gegeten kunnen worden. In Venray worden door ondernemers voedselresten gebruikt om veevoeder mee te maken en lokaal verkregen mest wordt lokaal verwerkt en uitgegeven.

De regio en Euregio werken nauw samen op het gebied van circulaire economie. Bio-economische stromen worden in kaart gebracht en voedselverspilling (door bijvoorbeeld extremer weer) staat hoog op de agenda. We zorgen ervoor dat de lessen worden vertaald (en toegepast) naar onze gemeente.

6 Hoe verder

Wat gebeurt er na het vaststellen van de visie?

De visie geeft richting aan en focus op de gestelde doelen en ambities, maar heeft nog geen financiële gevolgen. Deze visie is daardoor niet vrijblijvend, maar legt zich nog niet vast op keuzes voor specifieke maatregelen in concrete vraagstukken. Door de visie zorgen we ervoor dat de opgenomen uitgangspunten waar nodig en mogelijk meegenomen worden bij de integrale afwegingen die gemaakt worden bij projecten en processen. Een nog op te stellen uitvoeringsplan zal concreter zijn; daarin worden keuzes vastgelegd en er wordt inzicht gegeven in de benodigde middelen.

Na het vaststellen van de visie wordt een uitvoeringsplan uitgewerkt die bijdragen aan het tijdig behalen van een circulair Venray in 2035. De speerpunten en doelen uit deze visie vormen de basis van deze plannen. Door de omvangrijkheid van de transitie kunnen we de situatie over meer dan een paar jaar niet accuraat genoeg inschatten. Daarom stellen we doelen voor de korte termijn én zorgen we dat deze doelen iedere paar jaar geëvalueerd en geactualiseerd worden. Zo kunnen we de laatste inzichten gebruiken en onze focus op de juiste factoren te leggen om de ambitie zonder veel omwegen te bereiken.

Daarnaast is deze visie input voor een overkoepelende duurzaamheidsvisie, samen met de andere visies van de duurzaamheidsthema's klimaatadaptatie en energietransitie. Als laatste wordt de visie ook gebruikt als input voor de Venrayse Omgevingsvisie. Toekomstige ontwikkelingen zullen zoveel mogelijk circulair ontworpen worden.

7 Kernthema's duurzaamheid

Wat is de relatie tussen circulaire economie en de andere twee kernthema's?

7.1 Klimaatadaptatie

Door goed voorbereid te zijn op een extremer klimaat, zorgen we ervoor dat schade beperkt wordt. Denk aan ondergelopen kelders en straten. Circulariteit betekent ook dat we zo lang mogelijk de producten gebruiken en in goede staat houden (*onderhouden*). Kortom, als er minder schade aan bijvoorbeeld huizen is door extreme regenval, dan hoeft er ook minder gerepareerd te worden en gaat het langer mee.

7.2 Energietransitie

De transitie van fossiele naar herbruikbare energiebronnen past volledig bij een circulaire wereld. De energiebronnen, zoals zon en wind zijn namelijk oneindige bronnen en er is dus geen verlies van 'grondstof'. De producten en hulpmiddelen die gebruikt worden om de energie op te vangen, te transporteren en te gebruiken zijn echter niet per definitie circulair. Hier is extra aandacht voor nodig. Denk bijvoorbeeld aan zonnepanelen, deze worden gemaakt van eindige grondstoffen.